

Obsah

Úvod	9
Pravek a starovek	
Pohltená morom. Skaza európskej „Atlantídy doby kamennej“ je varovaním pre budúcnosť (<i>Dušan Valent</i>)	15
Prečo sa vracajú doby ľadové? (<i>Dušan Valent</i>)	23
Ako klíma ovplyvnila „neolitickú revolúciu“? (<i>Michaela Mandák Niklová</i>)	33
Klimatická zmena zničila „megamestá“ z doby kamennej (<i>Dušan Valent</i>)	40
Pasca na neolitikov? Prečo sa šírenie poľnohospodárstva zastavilo na 47. rovnobežke... (<i>Michaela Mandák Niklová</i>)	50
Klíma zmenila údolie Indu (<i>Branislav Kovár</i>)	58
Ako klimatická zmena vytvorila staroegyptskú civilizáciu (<i>Jozef Hudec</i>)	69
Kolaps doby stavitel'ov pyramíd a spoločenská zmluva (<i>Miroslav Bárta</i>)	86
Klíma sa mení, staroveký Egypt pretrváva (<i>Martin Odler</i>)	96
Chromý, ale prospešný Hefaistos. O pravekých a starovekých nebezpečných kovoch a prečo je nám to dodnes jedno (<i>Martin Odler</i>)	106
Mierná klíma formuje miernych mužov – ako vnímali starí Gréci klímu? (<i>Michal Habaj</i>)	119
Klíma pomohla expanzii Rimanov (<i>Branislav Kovár</i>)	127
Huni začali migrovať vďaka zmene klímy (<i>Lucia Kovárová</i>)	135

Stredovek

- Najhorší rok v ľudských dejinách?
(*Evina Stein, Branislav Kovár*) 147
- Ako reagovali Vikingovia na klimatické zmeny?
(*Matej Harvát*) 163
- Vzostup i pád Veľkej Moravy mohla podnietiť
aj zmena klímy (*Matej Harvát*) 173
- Klíma, hlad a reziliencia v Karolínskej ríši (*Evina Stein*) 183
- Klasický mayský kolaps a teória veľkého sucha
(*Milan Kováč*) 192
- Hranice rastu. Žltá rieka, ekonómia, demografia
a klimatická zmena v starovekej a stredovekej Číne
(*Johannes Preiser-Kapeller*) 207
- Krajina, ktorá neoplýva mliekom a medom.
Križiacke výpravy, klimatická zmena a epidémie v Európe
a na Blízkom východe v 11. a 13. storočí
(*Johannes Preiser-Kapeller*) 219
- Zachránil Európu od Mongolov klimatický výkyv?
(*Michal Holeščák*) 231
- Cahokia – mesto, ktoré stvorila a zničila
klimatická anomália (*Lenka Horáková*) 244
- Ako ovplyvnila malá doba ľadová dianie v Európe?
(*Tomáš Homola*) 254
- Danteho anomália – extrémne počasie a náhle
zmeny klímy v Európe pred 700 rokmi (*Martin Bauch*) 262
- Vraždili, aby zastavili klimatický fenomén (*Branislav Kovár*) 273
- Obraz zimy v umení (*Pavel Matejovič*) 282

Novovek

- Ako klimatické zmeny „dopomohli“
k vynájdeniu šampanského (*Štefan Hrivňák*) 295
- „Za morom číha smrť!“ Kaspická klíma a európski
cestovatelia v období novoveku (*Lukáš Rybár*) 303

Spôsobila krízu Osmanskej ríše zmena klímy? (<i>Helena Gahérová</i>)	312
Mohla za írsky hladomor malá doba ľadová? (<i>Mária Rišková</i>)	320
Keď zhaslo slnko (<i>Jan Adamec</i>)	329
Boj o stáročný ruský les (<i>Jan Adamec</i>)	337
Od generála Zimu po impériá tropických heliem. Vojenstvo a klíma v dlhom 19. storočí (<i>Michal Cáp</i>)	346
Klimatická anomália prispela k vzniku španielskej chrípky (<i>Vladimír Koppan</i>)	356
Teplo, teplejšie, horí! Ako ľudstvo prišlo na to, že vie zohriať planétu (<i>Júlia Čížová</i>)	362
Ako sa sója stala kráľovnou svetového agrobiznisu a ohrozila životné prostredie (<i>Jan Adamec</i>)	374
Ako preľudnenie a boj o pôdu ovplyvnili genocídu v Rwande (<i>Vilém Řehák</i>)	383
Ako klimatická zmena prispela k Arabskej jari (<i>Jaroslav Drobný</i>)	393
Nové púšte, miznúce ľadovce a neočakávané vojny? Ozbrojené konflikty v časoch klimatickej zmeny na konci 20. a na začiatku 21. storočia (<i>Michal Cáp</i>)	400
Autori a editori	409
Literatúra a pramene	418